

Luige arengukava 2008-2015

2008

SISUKORD

SISUKORD.....	1
SISSEJUHATUS	2
1. LUIGE KIRJELDUS JA TÄNANE OLUKORD.....	3
1.1 Luige küla ajalooline taust.....	3
1.2 Luige küla asend ja paiknemine.....	4
1.3 Looduslikud olud, keskkond ja loodushoid	5
1.4 Maaomand ja –kasutus ning kinnisvaraarendus	7
1.5 Majanduskeskkond ja ettevõtlus	7
1.6 Tehniline infrastruktuur	8
1.7 Sotsiaalne infrastuktuur	11
1.8 Küla elanikkond	13
1.9 Külaelanike koostöö.....	14
1.10 Küla muutumine ja arengutendentsid	15
1.11 Küla arengut käsitlevad õigusaktid	16
1.12 Luige tugevused, nõrkused, võimalused ja ohud (SWOT).....	16
2. EELISARENDAVAD VALDKONNAD.....	18
2.1. Tulevikupilt.....	18
2.2. Prioriteetsed võtmevaldkonnad.....	18
3. TEGEVUSKAVA JA EELARVE	22
KASUTATUD ALLIKAD/KIRJANDUS	24
LISAD.....	25
LISA 1. Arengukava koostamise kohtumiste/sündmuste ülevaade	25
LISA 2. Luige küla asend Kiili vallas.....	26
LISA 3. Luige elanikkond.....	27
LISA 4. Luige külla registreeritud ettevõtted	28
LISA 5. Rakenduslik SWOT (Luige tugevuste, nõrkuste, võimaluste ja ohtude abil arengusuundade kavandamine).....	31
LISA 6. Luige avaliku ruumi planeerimise kaart.....	34

SISSEJUHATUS

Luige asula paikneb Kiili vallas Tallinna mõjualal, kus hüppeline elanike kasv hoogsalt kinnisvaraarenduse (uuselamuarendus ja suvilate aastaringseks ehitamine) tagajärjel on kaasa toonud mitmesuguseid valginnastumisega kaasnevaid probleeme— peamiselt tehnilise ja sotsiaalse infrastruktuuri mahajäämuse ja elanike ootustele mittevastavuse.

Käesolev arengukava on koostatud aastateks 2008-2015.a, mis määrab ära Luige asula arengu eesmärgid ja lähiaastate tegevuskava.

Arengukava koostamist organiseeris Luige Küla Selts kaasates külaelanikke ning kohalikku omavalitsust. Arengukava koostamise tarbeks taotleti toetust “*Kohaliku omaalgatuse programmist*”, arengukava valmimist toetas ka Kiili Vallavalitsus ning Kiili Varahalduse SA.

Arengukava koostamist alustati 2008.a. alguses, kus Luige kandis veel küla staatust. Suvel 2008.a. muutus Luige alevikuks (sh muutusid pisut asula piirid). Selleks hetkeks oli valdav osa arengukavast juba valminud. Seega on käesolevas arengukavas märgitud Luiget külana ja käsitletud endise küla piiridega.

Infot arengukava protsessi kohta ning üleskutseid osalemise kohta edastati nii Luige Küla Seltsi kodulehel kui ka Kiili Lehes. Arengukava töörühmaga korraldati nii kohtumisi kui ka elektroonset infovahetust. Täpsem ülevaade protsessist on toodud lisas 1.

Arengukava koosneb kolmest põhilisest osast:

- esimeses osas on toodud põhjalik kirjeldus Luige hetkeolukorra kohta erinevate valdkondade lõikes. Info otsimisel ning ülevaate koostamisel osales viis aktiivset külaelanikku. Ülevaade läheb sageli väga detailidesse, mille põhjuseks on soov, et arengukava oleks infoallikaks kõigile kohalikele elanikele oma kodukoha kohta;
- teises osas on toodud soovitud tulevikupilt aastaks 2015 ning prioriteetsed võtmevaldkonnad elukeskkonna parandamiseks;
- kolmandas osas on toodud tegevuskava ning potentsiaalsed finantseerimisallikad, mis on olulisimaks osaks saavutamaks reaalseid tulemusi Luige elu arendamisel.

Luige arengukavas planeeritava elluviimine sõltub paljuski ka kohalike elanike aktiivsusest. Selts on tegevuste planeerimisel lähtunud Luige vajadustest. Kui palju suudetakse korda saata sõltub ka paljudest teistest erinevatest aspektidest (näiteks võimekus, majandussituatsioon, võimalikud rahastusfondid jms). Seepärast on oluline regulaarselt arengukava ülevaatamine ja vajadusel korrektuuride tegemine, mis peaks toimuma minimaalselt iga kahe aasta tagant.

Arengu kavandamine ja juhtimine on pidev protsess. Arengukava on vaid üks osa sellest. Aitäh kõigile aktiivsetele töörühma liikmetele, kaasamõtlejatele ning toetajatele.

1. LUIGE KIRJELDUS JA TÄNANE OLUKORD

1.1 Luige küla ajalooline taust

Praegune Luige küla muinasajaloos ei eksisteerinud. Maad, mis kuuluvad praegu Kiili valla Luige küla piirkonda, kuulusid Sausti mõisa valdustesse. Taani Hindamisraamatus on mainitud Sauthäli nimelist küla (Sausti) Tegemist on muinasaega ulatuva asustuse keskusega. Esimene Sausti mõisa omanik oli Danhoef Kalle 1437 aastal. Viimane mõisnik Nikolai Abel Ruben, Tallinna kaupmees, omandas mõisa 20. sajandi algul. 1919 10. oktoobril võeti Asutava Kogu poolt vastu Maaseadus, mille kohaselt võõrandati kõik mõisad riigile. Suure – Sausti mõis võeti 1919.a Põllumajandusministeeriumi alla. Suure-Sausti mõis anti 31 asunikule põllumaaga 190- tiinu, 322 tiinu heinamaadja 177 tiinu karjamaad. /*Andmed pärinevad Põldmäe, J. (Sausti mõisa ajalugu)“ Rahva Võit“ paikkonna ajaloost/*

Kuidas sai Luige küla omale nime

Praeguse Luige küla alal olid kaks sajandit tagasi metsad, rabad ja põllumaad. Suurte valdade moodustamisel 1891. a-1939. a. kuulus see piirkond Kurna valla haldusalasse. Kurna valla popsitalus elas metsnik nimega Luige. Antud maakrunt on ära märgitud 1935. a skemaatilisel kaardil nr 76. Talu sai nimeks Luige.

Sausti mõisa maal oli *Kily Krug* (see tähendas Kiili kõrts), see oli mõisniku poolt ehitatud. Mõisnik ehitas praegusesse Kiili asulasse uue kõrtsi ja poe, mis on siiani säilinud. Kivielamu, mis asub Mõisaküla tee ääres ja kolhoosi aastatel oli ühes otsas töökoda ja teisel pool vimplite töökoda, kus said paljud naised tööd.

Luige nimeline metsnik läks elama vanasse Kiili kõrtsi (Kily Krug) elas seal mõned aastad ja see sai nime Luige. Hiljem seal ümbruskonda ehitatud talud said Luige küla nime.

Kily Krug elamuna on siiani säilinud. Asub Viljandi maanteelt Sausti poole sõita paremat kätt hästi säilinud raudkividest elamu.

Nõukogude perioodil tekkisid omapärsed aiandus- ja suvilapiirkonnad, mis rajati selleks, et võimaldada inimestel tegeleda endale aiasaaduste kasvatamisega, et leevendada põllumajandustootmise puudujääki. Suvilapiirkondade populaarsuses võis näha ka inimeste soovi omada isiklikku kontrollitavat ruumi tingimustes, kus eraomand oli keelatud. /*Ideon, A. (2006). Magistritöö inimgeograafias. Eeslinnastumisest Tallinna linnastus. Tartu Ülikool/*

1950–1951.a. koondusid Kurna pisikolhoosid «Kiir», «Nõukogude Eesti», «Looming» ja «Rahva Võit» viimase nime alla. 1965. a. ühines «Rahva Võidu» kolhoosiga Nabala külanõukogus asuv vahepeal «Külvajaks» ümber nimetatud «Bolševiku» kolhoos ja kaks aastat hiljem ka «Terase» kolhoos. Selle tulemusena suurenenud kolhoosist «Rahva Võit» sai legendaarne miljonär-kolhoos. Kolhoosikeskus koondus kunagisse Venekülla, täna tunneme sama kohta Kiili asulana. /<http://kodu.pri.ee/ta/?cat=24&action=baas&ID=240/>

Luige asula ja „Rahva Võit“ kolhoos kuulusid Saku valla alla kuni 1993. a-ni, Kiili valla loomiseni.

Luige keskuse kujunemine

1950ndate lõpul hakkas ENSVs teistesse liiduvabariikidesse tõuloomi saatma ja tegutsema hakkasid varumise keskused. 1960-70ndatel oli Luige, Tartu ja Kadrina-Tapa kontori kõrgeag /[SL õhtuleht 18.11.2005/](#).

Luigele loodi ENSV Põllumajandusministeeriumi haldusalas tegutsev tõuloomade varustamisega tegelev organisatsioon “Tõuloomade Varumise Koondis” (TVK). Rajati karantiinilaudad, näituseväljak ja administratiivhoone (viimane projekteeriti 1978.a. arhitekt Jüri Jaama poolt). Rahvasuus hakati tekkinud piirkonda kutsuma “Luige baasiks”. Aastatel 1965-1980 ehitati Männi tänavale töötajate tarbeks korterelamu, ridamaju ja eramuid. Tekkinud asum oli suhteliselt kompaktne ja koondunud TVK ümbrusesse. Aastatel 1983-1989 ehitati välja Põllu tänava ääres paiknevad ridamajad, korterelamu ja eramud. 1990ndate algul erastati TVK äriotstarbeline maa eraettevõttele, mis tänaseni jätkab maa kasutamist sarnase sihtotstarbega (tõuloomade eksport-import ja näituste/laatade korraldamine). Esimest korda peeti Luigel laata 1969 sügisel. Sügisesi loomanäitusi – toona neid nii nimetati – korraldati pikka aega iga viie aasta tagant ning seejärel igaastaselt. Paaril viimasel aastal ei ole sügisene maaelu näituslaat “Luige Sügis” enam igal aastal toimunud (viimati toimus 2007.a., 2006.a. ja 2008.a. ei korraldatud). Igaastased kevadel toimuvad koduaialaadad kannavad nime “Luige Kevad”.

TVK administratiivhoonet kasutati aastaid kontoripindadena ning ühtlasi tegutses hoones peo- ja majutusteenust pakkuv ettevõtte. Seoses administratiivhoone müügiga, rekonstrueeriti maja 2003-2004. aastal korterelamuks. Ümberprojekteerimist teostas Noltonest Projekt OÜ. Hoone endisele parkla alale rajati 2007. aastal kaks uut galerii-korterimaja.

Tänaseks on omaaegse TVK kasutuses olnud haljasalad piiratud taraga ja ei ole avalikuks kasutamiseks enam kasutatavad.

1.2 Luige küla asend ja paiknemine

Luige küla paikneb Kiili vallas (vt lisa 2), Tallinna kesklinnast keskmiselt 13 km lõunas. Küla piirneb põhjast Kangru küla ning lõunast Sausti külaga, läänes asub Saku valla piir (Männiku märgala). Kaugus valla keskusest Kiilist on keskmiselt 8 km. Luige küla läbib Viljandi mnt (Tallinn-Rapla-Türi maantee) ning samuti Tallinna ringtee. Luige küla paikneb eelnimetatud maanteedest kahele poole. Luigel asub 22 aiandusühistut. Teedelähedus tagab hea ühenduse nii Tallinnaga kui ka teiste oluliste põhimagistraalidega. Samas tähendab see küla jaoks ka suuremat mürafooni ja õhusaastet ning küla kui terviku „läbilõikamist”, mille tagajärjel on raskendatud jalakäijate turvaline liikumine ning omavaheline suhtlemine.

1.3 Looduslikud olud, keskkond ja loodushoid

Maastik

Kiili vald paikneb Põhja-Eesti lavamaal. Absoluutkõrgused muutuvad 10-15 meetri piires, kõikides 36-st meetrist valla kesk- ja lääneosas kuni 54 meetrini valla lõunaosas. Lavamaal esineb lamedaid paekõrgendikke ning õhukese pinnakattega lodusid, madalamail aladel on pinnakatteks liiv, savi või turvas.

Luige küla asub osaliselt endiste rabade maadel, mis on praeguseks kuivendamise teel muutunud põhiliselt (liiva) moreenpinnasega aladeks. Maapinda katab kvaternaarne pinnakate, mille paksus on Kiili valla piires valdavalt 2-5 meetrit, alvarialadel alla meetri. Pinnakate koosneb hallist Põhja-Eesti moreenist, mille jämepuru koostises on ülekaalus karbonaatsed kivimid.

Hüdrooloogilised tingimused

Hüdrogeoloogilistest tingimustest ning pinnakatte paksusest ja koostisest tulenevalt kuulub Kiili vald nõrgalt kaitstud põhjaveega alade hulka. Vaid valla lääne- ja kaguosas esineb turbalasundite tõttu keskmiselt kaitstud põhjaveega (keskmise reostusohklikkusega) alasid, kuhu kuulub ka Luige küla.

Omaveevärkides kui ka ühisveevarustuses kasutatakse ordoviitsiumi veekompleksi põhjavett. Veekompleksi looduslik kaitstud on enamasti nõrk. Ordoviitsiumi veekompleksi põhjavee kvaliteedi probleemid seotud eelkõige suure rauasisaldusega, mis ületab piirsisaldust (0,2 mg/l). 100-150 meetri sügavusel lasuva kambriumi-vendi veekompleksi põhjavett kasutatakse Luige alevikus veevarustuses ühe puurkaevuga. Kambriumi-vendi veekompleksi põhjavett loetakse taastumatuks maavaraks. Põhjavesi ei vasta joogivee kvaliteedinõuetele peamiselt suure raua- ja ammooniumisisalduse tõttu.

Metsad, raba, veekogud

Luige asula piirneb läänest Saku vallas Männiku järvistu piirkonnas asuva suure maakondliku tähtsusega rohevõrgustiku tuumalaga (T8). Valdeku ehk Männiku raba on väärtuslik märgala, kus asub kaks rabajärve (sh Rätsepa järv, mille pindala on 4,7ha). Lähedalasuvaks veekoguks on ka Männiku karjäär. Teada on ka Tammetalu järv (nimetatud ka Tammejärveks), mille säilmed asuvad Männiku raba idaserval. Omal ajal oli järve suuruseks 3,7 ha, sügavuseks 1,5 m. Järve floora ja fauna hulka kuulusid paar haruldast ikkesvetikat, kalaliikidest haug, ahven, koger. Algselt oli tegu umbjärvega, kuhu nüüd on suunatud mitmed kraavid. Kohalike elanike sõnul praeguseks erakättesse läinud järv on ära kuivendatud/kuivanud.

Luige küla ümbritsevad peamiselt männi- ja segametsad, osaliselt soometsad, mis ulatuvad Männiku ehk Valdeku karjääri ja rabani. Luige küla külje all paikneb Väljaotsa palumännik.

Küla läänest ja idast ümbritsevad metsad on valdavalt riigi omandis. Piirkonnas leiduvad puud on tammed, kuused, männid, pihlakad ja kased.

Luige küla lähedal asuv Männiku raba kipub suvel põlema, tihti kehtestatakse ka metsaminekukeeld. Rabapõlengud pole külale õnneks siiski veel nii lähedale jõudnud, et tekkinuks reaalne evakueerimisvajadus või oht inimeste elule-varale. Samas on taoliste põlengute korral ümbruskond suitsuvines ning väljasviibimine raskendatud. Ka valmistab elanikkonnale pisut probleeme kustutusvee võtmine Luige keskuse veehoidlatest, mis viib veesurve madalaks või on jätnud elanikud mõneks ajaks üldse veeta. Tuletõrje veevõtukohti ei ole Luige külas piisavalt ja seega on metsatulekahjud reaalseks turvariskiks Luige külale.

Käesoleval hetkel puuduvad tähistatud matkarajad metsas ja/või rabaaladel (k.a. laudteed), kiige- ja lõkkeplatsid Luige küla asustusaladel.

Keskkonnahoid, keskkonnamõjud

Keskkonda mõjutavad tegurid, näiteks viimastel aastatel üha suurenev liiklusvool Luige küla poolitaval Viljandi maanteel tõstab ka mürataset, seda ennekõike maanteeäärsete eramute ja suvilate jaoks umbes paarikilomeetrisel lõigul. Suurenev liiklusvool tekitab kindlasti ka õhusaaste taseme tõusu külas.

Probleemaatiliseks on osutunud ka jäätmekäitlus, eriti pärast jäätmete sorteerimise kohustuse tekkimist. Avalikke prügikonteinereid ei ole piisavalt (Luige (endises Tammetalu) bussipeatuses on üks pisem prügikast, mille ümbruses vedeleb alatasa prahti). Elanikel aga ei ole korralikke võimalusi jäätmete sorteerimiseks. Kaks väikesemõõdulist konteinerit Luige keskuse äärel Põllu tänaval ei ole piisav Luige küla sorteerimisvajaduste rahuldamiseks ning nende asukoht jääb paljudele elanikele füüsiliselt kaugeks. Sama problemaatiline on teeäärte prügistumine, mis on paljuski põhjustatud mööda Viljandi maanteed liiklejate ja lähivaldade elanike hoolimatust käitumisest. Lisaks on probleemiks mitte ainult olme-, vaid ka suuremõõtmeliste elektroonika-, ehitus- ning ohtlike jäätmete viimine ümberkaudsetesse metsadesse ning eramajades/suvilapiirkondades plast-, pakendi- jm jäätmete põletamine lõkkes.

Samuti on metsas ja rabaalal probleemiks ATV rööpad, mis on rikkunud nii nõrka pinnast kui muutnud ka osad kohad märjal ajal jalutajatele/seenelistele/marjulistele läbimatuks.

Loodusolude mõju külale

Luige külaga piirnevad riigimetsatukad ja märgala kannavad endas kohalike elanike vaba aja veetmise võimaluste puudumise kompensatsioonimehhanismi. Küll aga tähendab see suuremat inimsurvet looduskeskkonnale. Seepärast on oluline järgmiste küsimustega:

- inimeste keskkonnateadlikkuse ja –sõbralikkuse parandamine;
- koostöös pädevate spetsialistidega välja selgitamine, milline on tasakaalustatud vaba aja veetmine neil aladel ilma olulist kahju looduskeskkonnale tekitamata;
- matkaradade/ loodusradade rajamise võimalikkus.

1.4 Maaomand ja –kasutus ning kinnisvaraarendus

Luige küla on tiheasustusega asula. Seda peamiselt aiandusühistute piirkonnas, kus krundid on suhteliselt väikesed. Suuremateks uusarenduste piirkondadeks on Kuura, Kivila ja Mareti. Mujal on laiem kinnisvaraarendus piirdunud reeglina suvilate ümber ehitamisega aastaringseks. Oluline oleks teada, kui palju on Luige suvilatest aastaringses kasutuses ehk püsielanikega hõivatud. Hetkel ülevaade selle kohta puudub.

Luige külas on säilinud vabu ehk täisehitamata maid, kuid need on valdavalt eraomandis. Munitsipaalmaad Luigel puuduvad, kuid on mõned üksikud riigi reservmaatükid, milledest mõnda munitsipaalmaaks peaks ka taotlema (korvpalliväljaku, mänguväljaku, puhkeala-pargi tarbeks).

Lähi ajal peavad lahenduse leidma ka aiandusühistu sisesed maaküsimused, st üldjuhul on teed aiandusühistu omandis (sageli elamumaa sihtotstarbega), kuigi nende korrashoidu oodatakse vallalt.

Maakasutust tulevikus reguleerib ka Kiili valla üldplaneering, mis käesoleva arengukava koostamise hetkel on vastu võetud, kuid kehtestamata.

Maaküsimused Luige asula jaoks on lähituleviku võtmeteema. Sellest sõltub paljude objektide tekkevõimalus. Senini on munitsipaalmaa puudumine takistanud erinevatest fondidest toetuste saamist näiteks noorteväljaku, seltsimaja, külaplatsi vms tarbeks.

1.5 Majanduskeskkond ja ettevõtlus

Valdav osa Luige elanikest töötab Tallinnas. Sisse on seatud ka kodukontoreid ning on neid inimesi, kes kaugtööd teevad. Kahjuks pole nende arv täpselt teada.

Luige külla on valdavalt registreeritud teenindusettevõtted näiteks raamatupidamine jm nõustamisteenused, transport, kaubandus, internetikauplused, põllumajandusseadmete müük, sõiduautode hooldusremont, üldehitustööd jne. 15.03.2008.a. seisuga on Luigel registreeritud ettevõtete arv 71 (tuginedes järgmistele allikatele: www.connectus.ee, www.krediidiinfo.ee, Äriregistri teabesüsteemile <https://ar.eer.ee>), kuid kahjuks ei ole teada, kui palju neist praeguse seisuga aktiivselt tegutseb. Täpsema nimekirja ettevõtetest leiad lisas 4.

Suuri tööstusettevõtteid külas ei ole ja tiheasustusala tõttu tulevikus ka tõenäoliselt ei tule. Samas tegutsevad külas mõned väiketootjad, kes ei ole registreeritud Luigele, kuid omavad tootmist siin (näiteks mängu-spordiväljakute atraktsioonide tootja TipTipTap OÜ, treppide jms tiseritoodete tootja Tremaster OÜ).

Isikuteenustest on kohapeal olemas Luige kiirtoitlustus ning väike kauplus. Kindlasti ei vasta need külaelanike ootustele, vaid on pigem kasutatavad läbisõitjate poolt. Augustis 2007.a. läbiviidud küsitluses märkisid külaelanikud, et tunnevad teravalt puudust korralikust kohapealsest kauplusest (105-st vastajast 60% märkis, et enim soovitud kohapealne teenus on kauplus). Toidu- ja esmatarbekaupluse olemasolu Luigel on tõenäoliselt kõige olulisem kodusolevatele lastevanematele ja ka eakatele elanikele. Arvestades, et tegemist on läbisõidetava asulaga, on kauplusel potentsiaali ka näiteks Sausti, Saustinõmme elanike ning läbisõitjate seas.

Kohapealse kauplus-teeninduskeskuse teke võimaldaks ka kohalikele elanikele mõeldud ruumi rajamiseks, mis eeldab muidugi tihedat koostööd kohaliku omavalitsuse, arendaja ning elanike vahel.

Harjumaa Sotsiaalse infrastruktuuri teemaplaneering näeb samuti selget vajadust Luigel kaupluse järele.

02.03.2008.a. läbi viidud avaliku ruumi planeerimise seminaril tõi juhtiv planeerimisspetsialist Pille Metspalu välja, et oluline on soodustada teenindusasutuste teket Luigele. Aitab see vähendada monofunktsionaalsust, tuua töökohti Luigele ning pikemas perspektiivis (kui praegune Viljandi mnt lõik jääb asulasiseseks teeks) vähendada maantee visuaalset domineerimist (kui tee äärde leiavad asukoha teenindusasutused-kontorid).

1.6 Tehniline infrastruktuur

Luige küla arenes ja areneb kahele poole Viljandi maanteed. Lääne poole jäävad ridaelamud, eramud ja tööstuspiirkond, teisel pool teed aga paikneb ulatuslik aiandusühistute piirkond. Aiandusühistute tõttu on küla tihedalt asustatud. Kiili vallas üldisemalt kuulub Luige ühena uuselamuehituse juhtivpiirkondade hulka. Viimastel aastatel on järsult tõusnud elanike arv, kuivõrd toimub ulatuslik suvilate ümberehitamine aastaringseteks elamuteks. Sellise arengujoone jätkumist on oodata ka lähimatel aastatel. Uusarendusena on aiandusühistute ning Viljandi maantee vahele tekkinud Kuura piirkond enam kui 40 majapidamisega.

Endiste aianduskoooperatiivide kujunemine elamualadeks tekitab vajaduse arvestada nimetatud asjaolu ka tehnilise infrastruktuuri arendamisel.

Viidad

Luige külas puuduvad korralikud viidad ja tihtipeale ka tänavasildid asulasisestel teedel. Küla muutumine alevikuks peaks andma võimaluse tänavatesüsteemi loomiseks ja ka viitadega varustamiseks.

Puudub Luige küla avalik kaart, küll aga on Sausti poolses küljes Kiili valla kaart.

Elektri- ja gaasivarustus

Luigel on valdavalt toimiv elektrivarustus, kuigi mõningates Luige piirkondades teeb elanike sõnul aegajalt muret elektrivoolu kõikumine, mis mõjub negatiivselt näiteks internetiühendusele, katlamajadele, (kodu)masinatele. Samuti on piirkondi, kus aiandusühistusisesed elektriliinid kuuluvad ühistule endale, mis teeb keerulisemaks nii elektri eest tasumise kui ka liinide korrashoiu ja põhjustab sealsete elanike rahulolematust elektrienergia teenusega.

Samuti on üheks suureks probleemiks puudulik tänavavalgustus. Eriti keeruliseks teeb see liikumise ja liiklemise Viljandi maantee ääres ning selle ületamise. Valgustus puudub bussipeatustes ja asulasisestel teedel. Tänavavalgustuse olukorraga pole rahul 65% küsitletutest.

Osaliselt on Luigel olemas gaasivarustus, enamjaolt uusarenduspiirkondades.

Sideteenused, internet

Sideteenuste kättesaadavus on piirkonniti erinev, mõnes kohas (peamiselt uusarenduspiirkondades) on liitunud nt. Elioniga (digitv, telefoni ja internet) või on loodud selleks võimalus, teistes piirkondades (enamjaolt aiandusühistud) pole kindel, kas see kunagi võimalikuks osutub. Internetiühendust pakuvad mitmed ettevõtted, peamiselt küll traadita netiühenduse võimalust. Nt. raadiolink (Wifest OÜ), Wimax (erinevad pakkujad), Elion, KÕU (Eesti Energia). Olenevalt piirkonnast on internetileviga ning ka pakutavate tehniliste lahenduste ja kiirusega probleeme. Küläs puudub avalik internetipunkt ja ka tehniliste lahenduste puudumise tõttu pole (peamiselt vanematel) elanikel võimalust internetti/arvutit ning internetivõrguga seotud teenuseid (internetipank, maksete tasumine jmt) tarbida.

Arvutid on olemas praktiliselt igas nooremapoolses leibkonnas. Nii mõnigi Luige elanik teeb üle interneti ka kaugtööd, sisse on seatud kodukontoreid. Luigel on üldiselt olemas iga mobiilsideteenuste pakkujate levi, kuid kohati esineb näiteks Elisa võrgus probleeme - leviaugud. Sideteenuste kättesaadavusele andsid positiivse hinnangu 68% küsitletutest.

Veevarustus ja kanalisatsioon

Problemaatiline on veevarustus. Aiandusühistutes on paljud trassid rajatud hooajaliseks kasutamiseks, mistõttu paiknevad need maapinnalähedaselt või lausa maapinnal. Ühisveevärgiga mitteliitunud elanikud kasutavad vee saamiseks salvkaeve, aiandusühistutes on puuritud ka madalaid puurkaeve. Aiandusühistutes puudub võimalus linnavee- ja kanalisatsiooniga ühinemiseks, reoveed immutatakse tihti pinnasesse oma krundi piires või kasutatakse kogumiskaevude tühjendamiseks korraldatud reoveevedu. Aiandusühistutes tuntaksegi enim ja teravamalt puudust vee- ja kanalisatsiooniteenusega liitumisest.

Samuti on mõnes aiandusühistus probleemiks liigvesi, mis on põhjustatud nõuetekohase dreanaži puudumisest. Osa kraave on ummistunud/ummistatud, mis takistab sadevete taandumist.

Vee-ettevõttele kuuluva ühisveevärgiga on Luige küläs varustatud ligikaudu 250 inimest peamiselt Viljandi maanteest lääne poole jäävas asulaosas, kus on välja rendatud nn. „Luige baasi“ ja selle ümbruses asuva Luige keskuse elamurajooni veevärk. Selles piirkonnas on ühisveevärgiga varustatud 70 eramut ja 5 kortermaja. Praeguseks ajaks on Luige keskusest lähtuva ühisveevärgiga liidetud ka Viljandi maanteest ida poole jääva Kuura maaüksuse olemasolevad eramud ja loodud võimalus liitumiseks ka uutele ehitatavatele eramutele. Luige küla ühisveevärki varustavad kaks puurkaevu (vana ja uus). Lisaks kuulub Luige küläs Kiili KVH-le veel kolmas puurkaev (Energia-Ööbiku). *Heitvee suublana* kasutatakse Kiili valla piires Väana jõge (suubla kood 10945) otseselt Luige ja Nabala küläs. Luige küläs paiknevad reoveepuhastid „BIO-25“ ja „BIO-50“; koos kahe biotiigiga. Lisada tuleb seda, et tänased biotiigid kätkevad endas ohtu ka väikestele lastele, sest on korralikult piiramata. Luige asula vee-kanalisatsiooni projekti realiseerimise tagajärjel (kui ühinetakse Tallinna tsentraalse võrguga) saaks antud ala korrastada ja puhkealaks kujundada.

Luige piirkonna vesi ei vasta kvaliteedinõuetele tulenevalt ordoviitsiumi veekompleksi põhjavee suurest rauasisaldusest, mis ületab piirsaldust (0,2 mg/l), vesi on rauarohke-roostene.

Tuletõrje veevõtukohtadena on Luige külas ette nähtud järgmised kohad: Luige küla biotiik (ei kasutata, kuna heitvesi ei vasta nõuetele); hüdrandid veetorustiku peal; Luige endise klubihoone (praeguse korterelamu Männi tn 1) kõrval asuv maaalune reservuaar; aiandusühistutel maa-alused tuletõrje veevõtuereservuaarid, mille asukohtade täpsed andmed puuduvad. Külas puudub eraldi sadevete kanalisatsioon. Vee- ja kanalisatsiooniteenuse osas olid küsitlustulemused järgmised - joogivee kvaliteediga olid rahul 58%, vee- ja kanalisatsiooniteenusega ei olnud rahul 51% küsitletutest. Nõuetekohaste tuletõrje veevõtukohtade vähesus on tihedalt seotud metsatulekahjude ohuga, millest on kirjutatud ka peatükis 1.3 metsade alajaotuse all.

Teedevõrk

Kiili vald paikneb kahe üleriigiliselt olulise transpordimagistraali (Pärnu-Ikla ja Tartu-Luhamaa maanteed) vahel. Lisanduvad Viljandi maantee (Tallin-Rapla-Türi maantee), teid ühendav Tallinna ringtee ja võimalik Tallinna ringraudtee. Põhimaanteedest läbib otseselt valda ja Luige küla Viljandi maantee 4.5 km ulatuses, hetkeseisuga 2007.a. suviste remonttööde tulemusena väga heas seisukorras. Hetkel tegeletakse ka Tallinna ringtee ning Viljandi mnt rekonstrueerimise projekteerimisega, millega soovitakse riigimaanteed viia Luige asulast mööda läänest Männiku raba servalt (nn Luige ümbersõit).

Luige asula siseteede olukord on seevastu halb. Puudub asfaltkate ning liivkattega nn „külavaheteed“ on füüsiliselt ja moraalselt vananenud. Infrastruktuur ei jõua elanike vajadustele järele, nt. teede, eriti kergliiklusteede ehituse osas. Peaprobleemiks on, et ennekõike koolilapsed peavad tihti mööda valgustamata ja kergliikluseks sobimatut maanteeäärt kõndima kas 1.5 km Nabala teeotsani või 3 km Raudallu bussi peale. Tallinna alla kuuluvat Raudalut läbib mõnevõrra rohkem ühistranspordivahendeid (lisaks maakonnaliinidele linnaliin nr 57). Kergliiklustee Raudaluni, ideaalsel juhul Järve Selverini Tallinnas leevendaks oluliselt laste turvalisuse ja liiklemisega seotud probleemi ning võimaldaks ka lähikülade (Kangru, Sausti) elanikel omavahel paremini lävima ning liikuma pääseda. Mitmesugustele teede olukorda puudutavatele küsimustele andsid negatiivse hinnangu 53% küsitletutest.

Ühistransport

Ühistransporditeenused Kiili vallas toimivad kahe peamise liiklusliini näol - buss nr 116, marsruuttakso nr 216. Lisanduvad mööda Viljandi maanteed liikuvad naabervaldade liinid. Ühistransporditeenus Kiili vallas jätab Luige elanike sõnul väga soovida, mida kinnitavad ka küsitlustulemused (negatiivse hinnangu andsid 66% küsitletutest). Peamisteks probleemideks on ühistranspordi liikumissagedus ja kvaliteet (buss jääb graafikujärgselt tulemata või tipp tundidel teenindab väikebuss; ühendus linnaga ei ole piisav - esineb mitmetunniseid transpordiühenduseta „auke“).

1.7 Sotsiaalne infrastruktuur

Haridus

Kiili valla koolivõrk on täielikult koondunud Kiili alevikku, sest nii gümnaasium, lasteaed, huvikoolid kui ka noorte aastaringsed sportimisvõimalused asuvad ühes alevikus. Põhjused on peamiselt ajaloolised, sest kunagine Rahva Võidu kolhoos arendas eelkõige kolhoosikeskust, pealegi oli tollane Luige ala peamiselt vaid suvilate piirkond. Tänapäevaks on Luige küla muutunud suuruselt teiseks asumiks Kiili valla territooriumil.

Luige külas on kooliealisi lapsi praegu (2008. jaan) 116, neist 57 käivad Tallinna koolides ja 59 Kiili Gümnaasiumis. See, et pooled lastest käivad Tallinna koolides (peamiselt Tallinna Ühisgümnaasiumis) on ühelt poolt loomulik, teisalt aga ka valla keskuse vähese huvi tulemus.

Tallinna koolid valitakse järgmistel põhjustel:

- Logistiliselt pole vahet, kas sõita Tallinna või Kiili
- Vanematel on sageli lihtsamgi hommikul Tallinna tööle minnes laps nõ mõõdamises kooli ära viia
- Paljud lapsed, kes on alles hiljuti perega Kiili valda alaliselt elama asunud, ei soovi oma endist kooli harjumuse tõttu (sõbrad jms) uue kooli vastu vahetada
- Laps tahetakse panna Tallinna eliitkooli

Siiski on viimasel paaril aastal märgata tendentsi, et enamus esimesse klassi astujaid valib Kiili kooli. Näiteks 2007. a sügisel sai Luige külas kooliealiseks 8 last ja 6 neist tulid Kiili Gümnaasiumi. Suureneb ka koolivahetajate hulk (lapsed, kes vanusevahemikus 2–11. klassini kooli vahetavad)— 2007.a. sügisel oli neid kokku 30. Suurenevat usaldust kohaliku kooli vastu tõendab ka see, et 57 Tallinnas käivast õpilasest 39 on 7.-9. klassi õpilased ja vaid 18 esimese kahe kooliastme õpilased.

Oletada võib ka Luige külast pärit laste osakaalu suurenemist Kiili Gümnaasiumi õpilaste koguhulgast. Praegu on Luigelt 14% õpilaste üldarvust, kuid näiteks 2008.a. sügisel kooliealiseks saavatest lastest elab 20 % (11 last) Luigel.

Eelnevast võib järeldada:

- Usaldus kohaliku kooli vastu on kasvamas
- Teatud hulk lapsevanemaid valivad ka edaspidi mõne Tallinna kooli
- Kui kohalik omavalitsus on huvitatud, et Luige küla lapsed valiks valdavalt Kiili Gümnaasiumi, siis tuleb lisaks kooli taseme pidevale parendamisele, luua Luige küla inimestele selge motiiv (transpordi korraldus vms) kohaliku kooli kasuks otsustamisel.

Lastehoid, alusharidus

Luige küla elanikke teenindav lasteaed asub samuti Kiili alevikus. 2007. aastal lõppes Kiili lasteaia ehitus, kuid ka uus lasteaed jääb väikeseks kogu valla teenindamiseks ja probleem on eriti terav aastatel 2008-2009.a., kus juurde tekib 20 lasteaia kohta aastas

(kooliminejate 1 rühma arvelt). Hiljem saavad lasteaia kohta 40 last aastas, mis on ilmselgelt vähe vaadates 2005-2007.a. sündinud ning valda registreeritud laste arvu (2005.a. 72 last, 2006.a. 62 last, 2007.a. 68 last).

Paljud Luigel elavad lapsevanemad ei ole ennast sisse kirjutanud valda, sest kardavad kaotada lasteaia kohta Tallinna linnas (põhjusega, et Kiili lasteaeda ei mahu või asub see logistiliselt vanemate töökohast teises suunas). Seepärast oleks lasteaiaküsimuse lahendamine ka elanike valda registreerimise ning sellega seotud valla tulubaasi suurendamiseks nr 1 tegevus.

2007. aasta lõpus avati Luigel erakapitalil põhinev väikelaste päevahoid (Luige Päevahoid OÜ), mis on väheseks leevenduseks lastehoiu võimaluste puudumisele. Päevahoiu majas on kohti ~15-le väikelapsele. Praegustest teenusekasutajatest palju on ka väljaspool küla elavad elanikud (Kiili, Saku, Rae vallast). Tulevikus on ikkagi olemas ilmselge vajadus lasteaia järele Luige-Kangru piirkonnas.

Võttes aluseks elanikeregistriandmed ja Luige külla registreeritud lapsed (2005-2007.a. sündinud) ning aluseks, et 3. aastast lasteaia kohta vajatakse, on lasteaiakohtade vajadus:

- 2008.a. 12 last,
- 2009.a. 11 last,
- 2010.a. 13 last.

NB! Ilmselgelt on lasteaiakohti vajavate laste arv suurem, sest paljud lapsevanemad on Tallinna lasteaiajärjekordade tõttu registreerinud oma elukohaks Tallinna. Seepärast on oluline välja selgitada reaalne lasteaiateenust vajavate perede arv lähiaastatel Luigel.

Kangru Küla Selts viis läbi oma elanike seas küsitluse, mis hõlmas nii Kangrusse registreerunud elanikke kui ka mujale registreerunud, kuid külas elavaid peresid ning nende hinnangul on lasteaiakohtade vajadus:

- 2008.a. 36 last,
- 2009.a. 20 last,
- 2010.a. 11 last.

Lisaks töötavad Sausti ning Saustinõmme elanikud valdavalt Tallinnas ning ka neile oleks Luige-Kangru lasteaed oluliseks leevenduseks lastehoiuküsimusele.

Vaba aeg ja sport

Kultuuriüritusi saavad elanikud samuti kasutada Tallinnas ning vähesel määral ka Kiilis.

Spordirajatisest asub Luige küla keskus korvpalliplats, mis sai uue asfaltkatte ja korvirõngad 2007. aasta hilissügisel. On olemas ilmselge vajadus paremate tervisepordi võimaluste kohta (ilmnes augustis 2007 läbiviidud küsitlusest – 81% vastanutest ei olnud rahul tervisespordivõimalustega Luigel).

Vaba aja veetmise võimalused koha peal on samuti väga piiratud. 2007. aasta hilissügisel valmis laste mänguväljaku I etapp, kus asuvad kiiged ja liivakast. Nimetatud atraktsioonid rahuldavad aga vaid väiksemate laste vajadusi. II etapi valmimine, mille raames on plaanitud paigaldada mängulinnak, annab võimaluse ka pisut vanematel lastel

(kuni 12.a.) vaba aega mõistlikumalt sisutada. Noorte vaba aja veetmise võimalused Luigel on samuti kesised, peale kooli on neil võimalus Tallinnas või Kiilis spordi või huviharidusega tegeleda, kuid kodukohas peale korvpalliplatsi muud võimalused puuduvad. Augustis 2007 läbi viidud küsitluses oli läbiv rahulolematuus nii tervisespordivõimaluste kui ka laste ja noorte vaba aja veetmise võimalustega (~85% vastanutest ei olnud sellega rahul).

Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne

Kiili alevikus asub perearst, pereõde ja lastearst. Kuna paljud Luige elanikud käivad tööl Tallinnas, tarbivad nad tervisehoiteenuseid samuti seal (st on mõne Tallinna perearsti nimistus). Probleemiks Luige küla elanike jaoks on just arstiteenuse kättesaadavus – ebamugav ühistranspordiga Kiili arstikeskusesse sõita. Kiili valla sotsiaalnõuniku sõnul kasutavad Tallinna tervisehoiteenuseid erinevas eas inimesed, nii väikeste lastega pered, töökäijad kui ka eakamad elanikud.

Kiirabi jõudmist abivajajani raskendab tänavanimede puudumine Luigel ja seda eelkõige aiandusühistute puhul.

Samuti puudutab vee ja kanalisatsiooniteenuse puudulikkus otseselt paljude Luige küla elanike tervist. Reostunud joogivesi on otseseks terviseriskiks.

Sotsiaalhoolekande teenus on kättesaadav Kiili alevikus, kus on tööl Kiili valla sotsiaalnõunik ja sotsiaaltöötaja.

1.8 Küla elanikkond

Luige küla elanike arv on viimastel aastatel kasvanud mitmekordselt (tabel 1). Ühelt poolt on seda mõjutanud suvilate aastaringseks ehitamine ning teisalt uuselamuarendus.

Võib arvata, et tegelik elanike arv on suurem. Vesteldes külaelanikega, on neid, kes soovivad säilitada lasteaiakohta Tallinnas ja seepärast ei ole ennast Luige elanikuks registreerinud. Samuti on osa pensionäre, kes pole seda teinud, sest ei näe selleks otsest vajadust, kuna kasutavad Tallinna teenuseid (nagu näiteks tervishoiuteenus).

Tabel 1. Luige ja Kiili valla elanike arv 2000-2008.a.

Elanike arv	1.01.2000	1.01.2004	1.01.2005	1.01.2006	1.01.2007	1.01.2008	Kasv alates 2000.a. %
Luige küla	366	619	750	831	958	991	271%
Kiili vald kokku	1875	2554	2854	3224	3617	3944	210%

Tabelis 1 on võrdluseks toodud Kiili valla elanike arvu kasv 2000-2008.a. Nagu näha, on Luige küla elanike arv kasvanud kiiremas tempos, kui valla oma tervikuna ning on käesoleval hetkel 991 elanikku.

Võttes aluseks leibkonna liikmete keskmise arvu aastate lõikes Kiili vallas (vallavalitsuse andmetel on see 2,8), siis võib väita, et Luige külas elab registriandmetel ~354 leibkonda.

Tabel 2. Luige elanike vanuseline ja sooline koosseis 01.01.2008.a. seisuga*

Elanike arv vanuse lõikes	Mehi	Naisi	Kokku	Osakaal
Lapsed (0-19.a.)	121	121	242	24%
Töөөalised (20-64.a.)	329	302	631	64%
Pensionärid (65.a.+)	51	67	118	12%
Kõik kokku	501	490	991	100%

*Täpsem vanuseline jagunemine on toodud lisa 3.

Elanike vanuseline struktuur on soodne, laste osakaal on tavapärase (23-25%), töөөaliste osakaal mõnevõrra tavapärasest kõrgem (64% vs 53-55%) ning pensionäride osakaal mõnevõrra madalam (12% vs 25%). Antud osakaalud on arvatud Luigele registreeritud elanike baasil, raske on hinnata, kas osakaalud muutuksid märkimisväärselt, kui arvestada reaalselt Luigel elavate elanikega, sest tõenäoliselt on mitteregistreerunud nii eakate kui ka töөлkäijate ja nende laste seas.

Küla elanike arv kasvab suure tõenäosusega ka tulevikus. Luige külas on palju suvilaid, mis on aastaringseks kohandamata. Sellele aitaks kaasa, kui Luige aiandusühistu piirkonnad varustatakse kaasaegse vee- ja kanalisatsiooniteenusega ning kui Luige piirkonnas tekib enam kohalikke teenuseid (n: lasteaed, kauplus, kergliiklusteed jms).

1.9 Külaelanike koostöö

Kooskäimise kogemus on lühike (Luige Küla Selts alustas tegevust 2007.a. märtsis) ning esialgu on olnud ka isikute ring kitsas (01.03.2008 seisuga on seltsil liikmeid 18). Küla ühisüritused/traditsioonid puuduvad peale Luige laatade, mis on rohkem suunatud väljaspool küla elavatele inimestele, kuid samas on üheks kohtumispaigaks juba nende kohalike elanike vahel, kes üksteist tunnevad.

On selge vajadus leida mooduseid suuremaks elanike kaasamiseks ning samuti leida aktiivseid ja initsiatiivi haaravaid elanikke, kes soovivad ja suudavad tegevuste/projektide eestvedajaks olla. Vastasel korral on oht, et praeguste eestvedajate tagasitõmbumise korral jääb ka kohaliku kodanikualgatuse tegevus soiku. Samuti initsiatiivikate elanike suurem hulk võimaldab rohkem vajaminevaid tegevusi korda saata ning sellest sõltub olulisel määral käesoleva arengukava elluviimise võimekus.

Alustatud on ka koostööd Kangru Küla Seltsiga. Ka Harjumaa Sotsiaalse infrastruktuuri teemaplaneering käsitleb Luige-Kangru piirkonda ühe paikkonnana. Valdava osa elanike töötamine Tallinnas, lasteaia, kergteede ning sportimisvõimaluste parandamise vajadus on mõlema asula sarnasuseks. Kuid kahe asula vahel on ka olulisi eripärasid— Kangru puhul on tegemist uusarenduspiirkonnaga, Luige elanikest suure osa moodustavad aiandusühistud oma erisustega, samuti on Kangru elanikud valdavalt interneti teel kättesaadavad, mida ei saa aga väita Luige elanike kohta.

Seltsielu ehk külaelanike koostööd takistavaks teguriks on ka kooskäimiskoha puudumine. Väiksemate seltskondadega on seni kasutatud Luige Päevahoju maja, kuid ettekannete ja laiema ringi inimeste kaasamiseks ei ole see sobiv paik. Seminarideks, ettekanneteks jms on seni kasutatud Kiili Gümnaasiumi auditooriumi, mis on väga sobilik taoliste ürituste tarbeks. Küll aga kaugus Luigelt takistab paljude elanike kaasalöömisvõimalusi— ilma autota on Kiili ebamugav minna.

Kiili valla arengukavas on küla seltsimaja prioriteetsus esindatud. See annaks võimaluse lahendada nii mõningate avalike teenuste kättesaadavuse kui ka toetaks ühiste tegemiste ja küla identiteedi kujunemist.

Ka Harjumaa Sotsiaalse infrastruktuuri teemaplaneeringus on kirjas, et Luige-Kangru paikkonnas on selge vajadus lisaks lasteaiale ja kauplusele ka seltsimaja järele.

Samuti võiks lähiaastatel tegeleda kohaliku identiteedi kujundamisega. Elanikelt on tulnud ettepanekuid, et Luige asulal võiks olla oma lööklause ja logo.

1.10 Küla muutumine ja arengutendentsid

Elanikkonna muutus

Tulevikus võib näha elanikkonna arvu kasvu Luigel seoses jätkuva suvilate ümberehitamisega aastaringseks. Valglinnastumisele iseloomulikult Luige elanikkonna hariduslik, vanuseline koosseis ning sissetulekute tase tulevikus sõltuvad olulisel määral sellest, kuidas jõuab piirkonna infrastruktuur kinnisvaraarendusele järele. Nimelt sissetulekute kasvades otsivad inimesed endale sobivamaid elukohti, kui kohapealne teenuste ning võimaluste valik ei rahulda nende vajadusi.

Riiklikud investeeringud

Kuni Tallinna ringtee (mnt nr 11) ja Tallinn-Rapla-Türi (mnt 15) Luige ümbersõidu valmimiseni kasvab seoses autode arvu kasvuga müra, õhusaaste ning liiklusohutikkuse tase Luigel. Luige ümbersõidu ehitus tänase seisuga loodetakse alustada aastal 2015. St et ka positiivse asjade käigu korral muutuvad järgmise 10. aasta jooksul tiheda liiklusega kaasnevad negatiivsed mõjurid vaid suuremaks. Seepärast on äärmiselt oluline juba täna mõelda leevendavate tegurite peale. Seega kergliiklustee rajamine on üks oluline teema, mis leevendaks üleriigiliselt olulise maantee turvalisust nii liiklejate kui ka kohalike elanike jaoks.

Seoses Eesti Vabariigi Euroopa Liiduga liitumisega võttis Eesti riik endale kohustuseks üle 2000 inimühikuga (ei võrdu otseselt elanike arvuga, vaid arvestatakse spetsiaalse meetodikaga) asulates veeprobleemid lahendada aastaks 2012.a. See annab Luige piirkonna jaoks võimaluse saada vee ja kanalisatsiooni rajamiseks toetust Vääna jõe valgala veearendusprojekti raames. Vastasel korral on oht, et Luige külla kaasaegset vee ja kanalisatsiooniteenust ei suudeta rajada. Investeeringute suurusjärgk käib KOV ja valdavale osale elanikest ülejõu, kui toetust selleks ei saada.

Tallinna mõju

Luige-Kangru piirkonna jaoks jääb tõmbekeskuseks Tallinn. Eelkõige on selle põhjuseks jätkuv elanike töökohtade paiknemine pealinnas. Samas vajatakse elementaarseid teenuseid ka väiksemates keskustes/asulates. Juba 2004.a. Harjumaa uuselamualade uuringus (Hendrikson&Ko, 2004) toodi välja, et seoses eeldatavasti lisanduva elanikkonnaga muutub paljude keskuste funktsioon ja suurus ning hoolimata Tallinna väga tugeva tõmbekeskuse funktsioonist, võib eeldada ka väiksemate keskuste kasvamist. Luige asula oli üks neist asulatest, mis välja toodi kui eelkõige arendamist vajav keskus seoses uuselamuehituse ja suvilate ümberehitamisega.

Seega on teenuseid, mida jäädaksegi kasutama Tallinnas, kuid on teenuseid, mida eeldatakse koha pealt.

1.11 Küla arengut käsitlevad õigusaktid

Küla arengut käsitlevad ja mõjutavad õigusaktid:

- Kiili valla arengukava 2007-2015.a.;
- Kiili valla üldplaneering, mis on hetkel veel kehtestamata;
- Kiili valla valdkondade arengukavad (vesi-kanalisatsioon, jäätmekava jms)
- Saku valla üldplaneering ja arengukava;
- Harjumaa teemaplaneeringud (näiteks sotsiaalse infrastruktuuri teemaplaneering);

1.12 Luige tugevused, nõrkused, võimalused ja ohud (SWOT)

Luige küla SWOT tugineb augustis 2007.a. läbi viidud küsitlusele küla elanike seas, eelmistele peatükkidele ning Luige Küla Seltsi liikmelt kogutud infole Luige peamiste tugevuste, nõrkuste, võimaluste ning ohtude kohta (9 liiget tõi elektroonselt välja oma arvamuse nimetatud aspektide kohta).

Põhjalikuma loeteluga rakenduslik SWOT on toodud *lisas 5*. Samuti sisaldab see võimalikke tegevusi kasutamaks asula tugevusi ning võimalusi ületamaks nõrkusi ning vältimaks ohtusid.

Tugevused (S):

- linnalähedane asukoht;
- looduslik ja rahulik elukeskkond;
- keskmisest noorem elanikkond;
- suuruselt teine asula vallas;
- olemasolev aktiivne külaselts jne.

Nõrkused (W):

- küla killustatus ja hajusus;
- tehnilise infrastruktuuri kehv seisukord;
- avalike teenuste, rajatiste puudumine/ kättesaamatus;
- ohtlik ning mürarikas liiklus;

- elanike passiivsus/ hoolimatus kodukoha suhtes;
- magala staatus jne.

Võimalused (O):

- erinevad fondid rahastuse kaasamiseks kohaliku elu edendamisel;
- KOV suurem tähelepanu piirkonna arenguvajadustele;
- erinevates välistes projektides kaasalöömine;
- koolitused teadmiste ja oskuste parandamiseks jms.

Ohud (T):

- valglinnastumise probleemide süvenemine;
- liikluse ohtlikkuse süvenemine;
- KOV jätkuv liigne keskendumine Kiili asulale teiste piirkondade (sh Luige) arvelt jms.

Kokkuvõtlikult võib öelda, et oluline on seista selle säilimise ja arendamise eest, mis on Luige tugevusteks ja mille tõttu elanikud siia on kolinud/ siin elada eelistavad (näiteks roheline, rahulikkus, turvalisus, korrusmajade vähesus jne).

Külal on suuri investeeringuid nõudvad nõrkused, mille lahendamisel on vaja kaasata erinevatest fondidest vahendeid. Luige küla puudutavad ka riiklikku tähtsusega probleemid nagu vesi-kanalisatsioon ning ohtlik riigimaantee, mis on otseselt seotud inimeste esmasvajadustega (turvalisuse vajadusega oma tervisele ja elule). Turvalisuse vajaduse ning tööhõivega on tihedalt seotud ka lastehoiu teenuse kättesaadavuse küsimus, mis on laiemal tähtsusega kohalikust tasandist.

Paljude nõrkuste ületamiseks ning võimaluste kasutamiseks on olulisel kohal kohalike elanike aktiivsuse soodustamine ning seltsi elujõulisuse tagamine.

Valla kontekstis on tegemist olulise piirkonnaga, mis mõjutab kogu valla edasist arengut-elanikkonna valda registreerimise soodustamine ning soodsa elanikkonna koosseisu säilitamine on siinkohal võtmeküsimusteks.

2. EELISARENDAVAD VALDKONNAD

Eelisarendavad valdkonnad on valitud põhimõttel:

- tegemist on elulise vajadusega;
- vajadus puudutab valdavalt osa Luige elanikest;
- probleemi lahendamine on küla kui terviku seisukohalt oluline.

Sisendit probleemide loeteluks koguti ka 2007.a. läbiviidud küsitluse abil (105 küla elaniku täitis elektroonse või paber kandjal ankeedi).

2.1. Tulevikupilt

Luige küla on mõnus koht elamiseks. Luigel on olemas kaasaegne infrastruktuur ning elementaarsed igapäevased teenused (kauplus, lasteaiakohad). Meil on ilusa loodusega roheline ning korrastatud küla, kus on turvaline ja rahulik elada. Lastel ja noortel on kohapeal olemas vaba aja veetmise võimalused ning külaelanikud saavad tegeleda tervisespordiga. Külal on olemas oma traditsioonid, mis meid ühendavad ja kokku toovad. Luige elanikud tunnevad end osana Kiili vallast- meie vajadusi arvestatakse ning igapäevane panus maksude näol aitab kaasa kohaliku elu arengule!

2.2. Prioriteetsed võtmevaldkonnad:

1. Maantee-äärne valgustus (Viljandi mnt ja Tallinna ringtee);
2. kergliiklustee;
3. lastehoiu võimaluste parandamine;
4. kaasaegne vesi-kanalisatsioon;
5. külavaheteede seisukord;
6. vaba aja veetmise võimalused lastele ja noortele;
7. ühistranspordi kvaliteet;
8. kauplus-teeninduskeskus;
9. küla heakord ja elanike keskkonnasõbralikkus;
10. sportimisvõimalused.

Valgustus

Põhjendus: Prioriteetseim on tagada Viljandi mnt ja Tallinna ringtee äärne valgustus, sest:

- see suurendab tunduvalt kohalike elanike (jalakäijad, ühistranspordi kasutajad) turvalisust;
- Luige asula sisene maanteelõik on äärmiselt ohtlik ka autodele (viimaste aastate statistika kinnitab Viljandi mnt ja Tallinna ringtee ohtlikkust);
- tegemist on riigimaanteega, kus lähiaastatel nähakse ette vaid liikluskoormuse kasvu, mis liiklusohutlikkust veelgi tõstab.

Eesmärk: Luige küla bussipeatuste ümbrus on valgustatud. Olemas on ka minimaalselt selgus ja tegevuskava selles osas, millised on peamised hargnevusteed/tänavad asulas, kus valgustus on vajalik, kuid puudub.

Kergliiklustee

Põhjendus: Kergliiklustee vajadus Luigele on ilmselge. Elanikud tunnevad suurt puudust kergliiklusteedest Viljandi mnt ääres ja seda kahest aspektist:

- turvaline ja ohutu liiklemine Luige külas (sh lapsevankriga jalutajale, lastele, ühistrasportikasutajatele);
- sportimis- ja liikumisvõimaluseks (jalgrattasport, rulluisutamine).

Samuti on kerliiklustee olemasolu elementaarseks eelduseks külaelanike omavahelisele lävimisele. Ka sõltub kergtee olemasolust olemasolevate (mänguväljak, korvpalliplats) ja rajatavate avalike objektide (näiteks kauplus, lasteaed jms) kasutamisevõimalus ehk kättesaadavus.

Kergtee olemasolu on kohalikust tasandist olulisema tähtsusega, sest:

- tagab suurele osale valla elanikest ühenduse valalkeskusega läbi planeeritavate kergteede;
- Luige piiril elavad Saku valla elanikud saavad ühenduse planeeritavatele kergteedele ning võimaluse ka Luige rajatise kasutada;
- soodustab ühistrasporti kasutamist ning jalgratta kasutamist, mille leviku tähtsus kui alternatiivtranspordi kasutamise propageerimine on riiklikult oluline;
- liiklustihedus läheb lähiaastatel riigimaanteel vaid suuremaks ning kohalike elanike jaoks veelgi ohtlikumaks.

Eesmärk: Kergliiklustee olemasolu Luigel vähemalt osas, et ühest küla otsast on võimalik turvaliselt teise küla otsa ning olulisemate rajatisteni jõuda (näiteks planeeritav Kangru lasteaed, võimalik kauplus jms).

Lastehoiu võimaluste parandamine

Põhendus: Lasteaia rajamine piirkonda on võtmeküsimuseks, et suurendada elanike Kiili valda registreerimist ning selle läbi ka valla eelarvesse finantse kaasata.

Samuti soodustab see elanike tööhõivet- lapsevanem saab tööle naasta, mis on oluline laiemalt, kui vaid peresiselselt.

Lastehoiu küsimus on seotud elulise vajadusega turvatunde järele, et pere ei satu majanduslikkesse raskustesse seepärast, et lapsevanem ei saa tööle naasta lastehoiu kättesaamatuse tõttu.

Samuti on lastehoiu olemasolu eelduseks, et noored pered siin ka tulevikus elada soovivad.

Eesmärk: Kangru-Luige piirkonda on rajatud lasteaed.

Vesi-kanalisatsioon

Põhjendus: Vee- ja kanalisatsiooniteenuse rajamine on peamiseks probleemiks eelkõige aiandusühistute jaoks, kus valdavalt puudub nõuetele vastav joogivesi. Nõuetele mittevastav reovee käitlemine (immutamine pinnasesse) kätkeb endas ka reaalselt ohtu elanike tervisele. Samuti annab see võimaluse pikemas perspektiivis Luige keskkuses paiknevate biotiikide ümbruskonna puhkealaks ümber kujundada.

Eesmärk: 2015.aastaks on valdav osa Luige asulast kaetud nõuetekohase veevärgi ning kanalisatsiooniga.

Külavaheteede seisukord

Põhjendus: Luige elanikud on rahulolematud külavaheteedega. Siinkohal tuleb arvestada ka asjaolu, mis lahendamist vajab, et paljudes aiandusühistutes ei ole teede valdajaks Kiili vald, vaid aiandusühistu ise. Senised vähesed investeeringud teehoidu muudavad probleemi iga aastaga teravamaks. Selge on see, et lähiaastatega ei ole võimalik kõiki sisetee lõike kaasagsele tasemele viia, mille tõttu peaks prioriteetseimateks olema need teed-tänavalõigud, mis enim kasutust kohalike elanike poolt leiavad.

Eesmärk: Enim kasutatavad Luige asulasisesed teed on valla valduses ja on tagatud teehoidus määral, et need peamised teed oleks vähemalt rahuldavas seisukorras.

Vaba aja veetmise võimalused noortele ja lastele

Põhjendus: Kõige piiratuma liikumisvõimalusega on lapsed ja noored, seepärast kohalikul tasandil neile vaba aja veetmise võimaldamine on üheks oluliseks prioriteediks.

Eesmärk: Valminud ja korrastatud Luige keskuse suur mänguväljak, noortele ramp vms atraktsioon. Aiandusühistu sisestel HP (üldplaneeringus märgitud haljasaladel) on elementaarsed rajatised laste ja noorte vaba aja veetmiseks kodu lähedal.

Ühistranspordi kvaliteet

Põhjendus: Paljude kohalike teenuste kohapeal puudumine (näiteks kool, kultuuriasutused, arstiabi) ning valdava osa Luige elanike Tallinnas tööl käimine eeldab kvaliteetset transpordiühendust.

Eesmärk: Busside ärajäämine liinilt on märgatavalt vähenenud ning sõiduaegades ei ole mitmetunniseid "auke".

Kauplus-teeninduskeskus

Põhjendus: Piiratuma liikumisega elanikud (eakad, ühistranspordi kasutajad) tunnevad puudust esmakaupade kaupluse järele. Potentsiaali selleks pakub küla läbiv liiklus. Kaupluse-teeninduskeskuse juurde on võimalus rajada ka küla ühistegevuse ruum.

Eesmärk: Luige asulasse on rajatud esmatarbekaupade kauplus, kus juures võiks olla ühistegevuse ruum.

Küla heakord ja elanike keskkonnasõbralikkus

Põhjendus: Luige küla tugevuseks on meeldiv looduskeskkond. Seepärast on oluline tegeleda selle tugevuse säilitamisega. Metsaaluste reostatus on üks probleem, mis lahendamist vajab. Samuti põhjustab elanike käitumine keskkonnareostusohutu- ohtlike jäätmete ladustamine/ põletamine ohustab joogivett jms.

Eesmärk: Luigel on rohkem pakendi jms konteinereid, mis soodustaks külaelanike prügisorteerimisvõimalusi. Küla metsaalused on ühiselt prügist korrastatud. Märgatavalt on vähenenud uute prügihunnikute teke. Mänguväljaku(te)l, korvpalliplatsil jms avalikus

kohas on olemas prügiurnid. Elanikega on suheldud keskkonnateemadel (sh millised on ohtlikud jäätmed ja mis nendega teha).

Sportimisvõimalused

Põhjendus: Täiskasvanutele vaba aja veetmise võimaldamine kodukohas aitab tugevdada sidet oma elukohaga, vältida asula muutumist vaid magalaks. Lisaks on liikumisharjumused tervise seisukohalt olulised. Laiendab ka laste ja noorte vaba aja veetmise võimalusi.

Eesmärk: Praeguste tervisespordivõimaluste aktiivsem kasutamine (korvpalliväljak, mets). Kergliiklustee olemasolu jalgrattaspordiks. Luige-Kangru piirkonnas suurenenud sportimisvõimalused metsaraja(-radade) näol.

3. TEGEVUSKAVA JA EELARVE

Käesolev tegevuskava on koostatud ajavahemikule 2008-2015.a Luige küla vajadusi arvestades. Maksumus on jäetud märkimata juhtudel, kus ligikaudne summa pole hetkel teada.

Kui palju Luige Küla Selts (tegevuskavas MTÜ) suudab tegevuste elluviimisel eestvedajaks olla, sõltub paljuski kohalike elanike aktiivsusest. Seepärast on lisaks alltoodud tegevustele oluline ka jooksvalt seltsi enda arendamine (näiteks koolituste jms näol) ja vajadusel selleks vahendite kaasamine. Tegevuskava peaks üle vaatama minimaalselt iga kahe aasta tagant.

Prioriteetne valdkond	Tegevus/ investeringu objekt	Aeg	Maksumus	Võimalikud allikad	Vastutaja(d) ja/või osalejad
Valgustus	Viljandi mnt ja Tallinna ringtee bussipaviljonide ümbruse valgustuse rajamine.	2008-2010	2 mln	KOV	KOV
	Peamiste hargnevusteede/ tänavate kaardistamine asulas, kus valgustus on kriitilise tähtsusega. Eeldus: tänavate süsteem.	2009-2010			KOV, MTÜ
Kergliiklustee	Kergliiklustee projekteerimine ja maaküsimuste lahendamine. Kergliiklustee rajamine vähemalt ulatuses, et ühest küla otsast on võimalik turvaliselt küla teise otsa liikuda.	2010	4 mln	KOV, fondid	KOV
	Siseteede läbipääsude parandamine (aiandusühistute vahel)	2013			AÜd, KOV
Lasteaed (lastehoiu võimalused)	Kangru-Luige piirkonda lasteaia projekteerimine ja rajamine	2010	~60 mln (6-8 rühmase aia puhul)	Riik, KOV, fondid	KOV
Külavaheteed	Peamiste asulasiseste teede ülevõtmine valla poolt koostöös aiandusühistutega (AÜ).	-2015		KOV, AÜ-d	KOV, AÜ-d
	Teehoiukava koostamine (sh Luige asula osas)	2008			KOV
Vesi-kanalisatsioon	Ühisveevarustuse ja kanalisatsioonisüsteemi rajamine ja rekonstrueerimine.	-2015	~150 mln	Fondid, riik, KOV (Kiili KVH)	riik, KOV

Laste-noorte vaba aja sisustamine	Laste mänguväljaku II etapi (linnaku) ja piirdeaia paigaldamine Luige keskusesse	2008	~250 000.-	KOV	KOV, MTÜ
	Noortele spordiväljaku rajamine	2010-2012		Fondid, KOV	MTÜ
	Traditsiooniliste ürituste planeerimine ja organiseerimine	2009-2015		Fondid, KOV	MTÜ
	Elanike teadvuse tõstmine vaba aja veetmise ja sportimise võimalustest lähikonnas.	2009-2015		KOV, fondid	MTÜ,
	Aiandusühistute piirkonna laste vaba aja veetmise parandamine (haljas-pargialade avalikuks kasutuseks taotlemine ning atraktsioonide rajamine)	2009-2015		Fondid, KOV, AÜ	AÜ-d, MTÜ, KOV
Kauplus-teenindus-keskus	Eraettevõtte poolt kaubanduskeskuse rajamine. KOV poolne sisend ootustena sh rendipinna kohta (n: ühistegevuse ruumiks vms).	?		erakapital	Eraettevõtted, KOV
Ühistranspordi kvaliteet	Elanike teavitamine bussipiletite võtmise olulisusest, mis tagab adekvaatsema info reisijate arvu kohta.	2009-2010	10 000.-	KOV	KOV, MTÜ
Küla heakord, keskkonnateadlikkus	Mänguväljaku korrastamine ja haljastamine	2008	24 000.-	Kohaliku Omaalgatuse Programm, MTÜ, KOV	MTÜ
	Metsaaluste puhastamine ja korrastamine	2009-2011		Fondid, KOV	MTÜ eestvedajana
	Elanike keskkonnateadlikkuse tõstmine eesmärgil jäätmekorralduslase infomaterjali koostamine ja jagamine.	2009-2012	~30 000.-	Fondid, KOV	MTÜ
Sportimisvõimalused	Luige-Kangru piirkonda metsaraja planeerimine ja rajamine	2010-2013		Fondid, KOV	MTÜ eestvedajana
Muu	Luige elanikkonna uuring	2009		Fondid, KOV	MTÜ

KOV- kohalik omavalitsus ehk Kiili vald; MTÜ- Luige Küla Selts; AÜ- aiandusühistu(d)

KASUTATUD ALLIKAD/KIRJANDUS

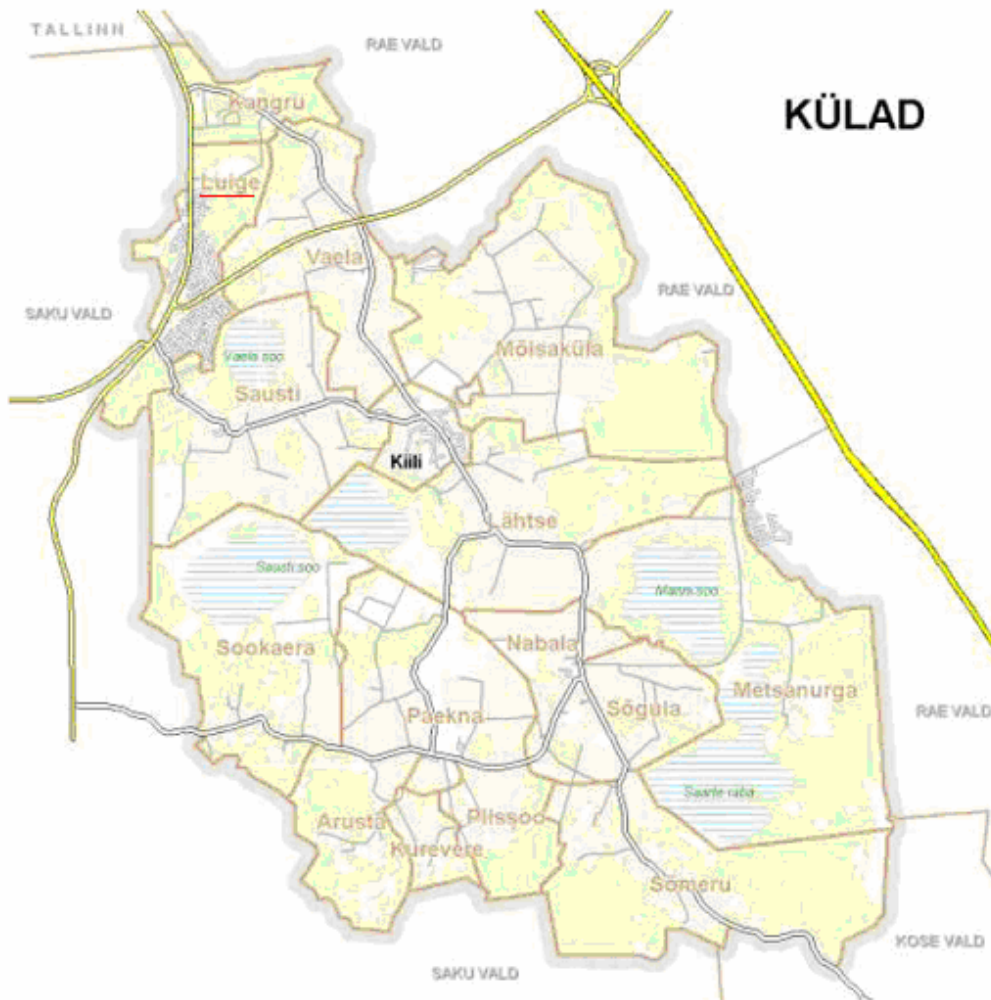
- * Kiili valla üldplaneeringu lähteseisukohad, E-Konsult OÜ 2005, Tallinn
http://www.ekonsult.ee/uploads/t88d/Kiili/docs/E1000_lahteseisukohad_20050616.pdf veebr 2008
- * Luige küla küsitlustulemused (2007) <http://www.luigekyla.ee/download.php?view.2>
- * Saku valla üldplaneeringu seletuskiri (2007)
<http://www.eestigiid.ee/?SCat=38&CatID=0&ItemID=568>
- * Riigimaantee nr 15 Tallinn-Rapla-Türi Raudalu–Tagadi lõigu km 4,5-23,9 eelprojekti KMH aruanne
- * Põldmäe J. (Sausti mõisa ajalugu)“ Rahva Võit“ paikkonna ajaloost.
- * <http://www.eestigiid.ee/?SCat=38&CatID=0&ItemID=568>
- * Kaarma K. (2007) Luige küla atlas. Tallinna Reaalkool.
- * Ideon A. (2006). *Magistritöö inimgeograafias. Eeslinnastumisest Tallinna linnastus.* Tartu Ülikool

LISAD

LISA 1. Arengukava koostamise kohtumiste/sündmuste ülevaade

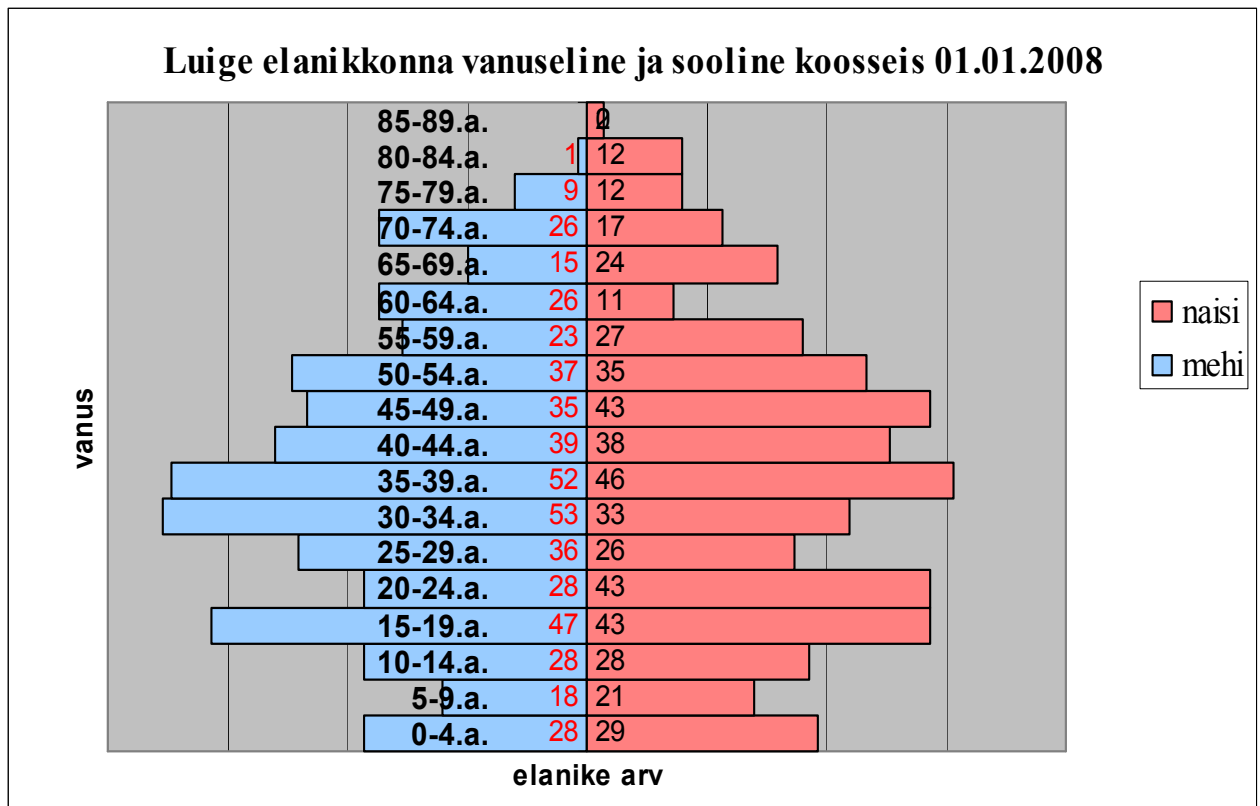
Kuupäev	Sündmus/ kohtumine	Märkused
20.12.2007	Kiili Lehes uudis Luige arengukava koostamise algatamise kohta ja üleskutse kõigile elanikele osalema arengukava töörühmas.	
17.01.2008	Arengukava töörühma kohtumine	9.osalejat. Arutleti arengukava teemal ja jagati ülesanded. Protokoll www.luigekyla.ee kättesaadav.
21.02.2008	Kiili Lehes uudis Luige avaliku ruumi planeerimise seminari toimumisaja, koha ning eesmärgi, finantseerija kohta.	
02.03.2008	Avaliku ruumi planeerimise seminar	12 osalejat. Toimus Kiili Gümnaasiumi auditooriumis. Lektor Pille Metspalu andis ülevaate avaliku ruumi planeerimise põhimõtetest ja võimalustest. Arutelu Luige küla teemal. Protokoll www.luigekyla.ee kättesaadav.
01.01.2008	Elektroonselt tagasiside seltsi liikmetelt Luige tugevuste, nõrkuste, võimaluste, ohtude ning valdkondade prioriteetsuse kohta.	9 vastajat andis kasulikku infot SWOTi ja võtmevaldkondade prioritseerimise kohta.
24.04.2008	Kiili Lehes uudis arengukava esmaversiooni kättesaadavuse kohta seltsi kodulehel ja üleskutse täiendustepanekuteks/ märkusteks.	
29.05.2008	Arengukava avalik arutelu	Registreerunud kohalolijaid 16. Toimus Luige külas mänguväljakul.
03.06.2008	Seltsi esindajate kohtumine Kiili vallavanema ja arendusnõunikuga.	Eesmärk oli üheskoos üle vaadata tegevuskava perspektiivsed ajad ja finantseerimisallikad.
21.08.2008	Kiili Lehes uudis täiendatud arengukava olemasolu kohta seltsi kodulehel ja üleskutse oma arvamust avaldama.	

LISA 2. Luige küla asend Kiili vallas

Joonis 1. Kiili valla paiknemise skeem koos külade lahkmehoontega (allikas: Kiili valla üldplaneeringu ettepanek)

LISA 3. Luige elanikkond

Joonis 2. Luige elanike sooline ja vanuseline jagunemine rahvastikuregistri andmetel 01.01.2008.a. seisuga.

LISA 4. Luike külla registreeritud ettevõtted*

	Firma nimi	Registreerimis- aadress Luike küla, Kiili vald	Asutamis- aasta	Tegevusala
1	AGELY OÜ	Energia 4	2006	ehitus- ja remonditööd; siseviimistlustööd; ehitusjärgsed puhastusteenused; mööbli valmistamine; puidust pool- ja valmistoodete valmistamine ja müük, heakorrastus- ja haljastustööd; kinnisvara ost, müük, vahendus, haldamine, hooldamine ja rentimine, kasutatud mootorsõidukite komisjonimüük; arvutite remont ja hooldus; arvutite riist- ja tarkvara jae- ja hulgi kaubandus, ekspord, impord, kauba vahendustegevus
2	ARS BELLUM OÜ	Kuura 9	2007	Mujal liigitamata meelelahutustegevus
3	ARS ARMORUM OÜ	Kuura 9	2006	Maksualane nõustamine
4	AGRO TECHNIKAL SUPPLIES OÜ	Mareti 6	2004	aiandus
5	AIA GRUPP OÜ	Kaljula tee 1	2007	piirdeaedade ja tänavakivide paigaldus
6	AULENI OÜ	Tamme tn 16	1998	õhusõidukite ja nende mootorite tehniline hooldus ja remont
7	ALPI FILM OÜ	Määni 1 - 16	2005	Televisiooniprogrammide tootmine ja/või eetrisse andmine
8	AMBRON PROJEKT OÜ	Määni 1A-14	2005	Ehitusprojekti juhimine
9	ASINE OÜ	Õõbiku 7	2005	Kaupade müük Interneti kaudu
10	AVIKU TRANSPORDI OÜ	Olta 17	2002	Auto-kaubavedu
11	BAHOVSKI JA POJAD OÜ	Kuura 9	2004	kinnisvara, ost, müük, vahendus, haldamine, hooldamine, üürimine ja rentimine, kinnisvaraarendus; seipiste valmistamine, vahendus; raamatupidamisteenused ja finantskonsultatsioonid;
12	BALANSS GRUPP OÜ	Mooni 32	2005	Raamatupidamisteenused ja -nõustamine
13	BEIGNET OÜ	Järve 11	1998	Värskete pagaritoodete ja kookide tootmine
14	BEQ GRUPP OÜ	Määni 2	2003	Muu hulgimüük
15	CARENSIS OÜ	Põllu 18 a	2007	Äri- ja juhtimiselane nõustamine
16	DAILY VALUES OÜ	Aed 26	2007	Mujal liigitamata finantsvahendus
17	DOOM ÄRILAHENDUSED OÜ	Kuura 2	2007	Süsteemianalüüs ja programmeerimine ning tellimustarkvara arendus
18	EESTI TÕUKARI OÜ	Luike küla	1998	Loomakasvatus
19	EDUTEGUR OÜ	Kuura 18	2005	Kinnisvara haldus tasu eest või lepingu alusel
20	EPOL OÜ	Põllu 15	1997	Loomakasvatus
21	EUROCLUB COMPANY OÜ	Mooni 13	2007	Reisibüroo ja reisikorraldajate tegevus
22	FEGABIT OÜ	Tamme 12	2001	Raamatupidamisteenused ja -nõustamine
23	FLOW OÜ	Mareti 16	2005	Haljastustööd. Aedade, parkide ja spordirajatiste haljasalade rajamine, hooldus
24	GROKSTER OÜ	Määni 7	2005	Ehitiste üldtehtustööd

25	HELSE OÜ		Luige küla	2000	Raamatupidamisteenused ja -nõustamine; Muusika- ja draamalavastuste ettevalmistamine ja esitamine
26	JAVI TEENUS OÜ		Luige küla	1997	Toitlustusteenindus
27	JÄGERI TRANSPORT OÜ		Männi 4-3	2005	Kaubavedu maanteel (riigisene ja rahvusvaheline vedu)
28	KAJAVI TÖÖD OÜ		Energia 6	2006	remondi- ja üldehitustööd; kinnisvaratehingud
29	KAUBA OÜ		Tamme 18	2004	toidu- ja tööstuskaupade jae- ja hulgimüük, ladustamine, vahendamine; kinnisvara tehingud, kinnisvara haldamine ja arendamine, hooldus- ja puhastustööd; üldehituslikud ja remonditööd; toitlustus- ja majutusteenused
30	KIRJASTUS VERB OÜ		Tammetalu 19	2004	Raamatukirjastamine
31	KÄT PUKSIIR OÜ		Tammetalu 2	2006	Autode tehnoabi. Pukseerimine
32	LABYROOM OÜ		Luige keskus	2007	Reklaamindus
33	LEXTERON OÜ		Mooni 11	2000	Lilled ja taimede jaemüük; Raamatupidamisteenused ja -nõustamine; Üld- ja tsiviilehitustööd
34	LINEA CONSULTING OÜ		Järve 5	2001	Finantsnõustamine; Raamatupidamisteenused ja -nõustamine
35	LM TEENINDUS OÜ		Luige küla	1998	Mootorsõidukite hooldus ja remont; Sõiduaudode varuosade, lisaseadmete ja remondimaterjalide jaemüük
36	LUIGE KÜLA SELTS		Männi 1-4	2007	küla elu edendamine
37	LUIGE PÄEVAHOID OÜ		2 Luige küla	2007	Sotsiaalhoolekanne ilma majutusega
38	MAALI OÜ		AÜ Tulp 16	2004	Meenete, kunstiesemete ja -tarvete jaemüük
39	MUGK OÜ		Luige küla	1997	Meenete ja käsitööesemete jaemüük; Käsitöökudumine ja -heegeldamine
40	MANDARIINAS OÜ		AÜ Luna 67	2004	kaubanduslik vahendustegevus; transportteenuste osutamine; kinnisvaratehingud; juriidilised- ja majandusosalased konsultatsioonid; investeerimine oma vahendite arvelt; toitlustamine
41	MESITOP OÜ		Lille 6	2006	Mesindus
42	MITU MILJARDIT OÜ		Luna 87	2006	tööstuskaupade jae- ja hulgikaubandus, import-eksport, vahendustegevus; tehingud kinnisvaraga, kinnisvara arendus, haldamine, hooldus, vahendus ja renditeenused; investeerimine, investeringute ja varade haldamine; äri-, majandus- ja juhtimiskonsultatsioonid; sõidukite remont ja hooldus, varuosade ja tarvikute müük
43	MÕÖKSEF OÜ		Tulp 13	2004	Üld- ja tsiviilehitustööd
44	NORDECON GRUPP OÜ		Mareti 18	2007	Puidu, ehitusmaterjali ja sanitaarseadmete hulgimüük
45	NOVARTON OÜ		Mareti 22	2005	kinnisvara ost ja müük
46	NOVASPON OÜ		Sangar 68	2005	Kaupade müük Interneti kaudu
47	NURSIN EHITUS OÜ		Luna 67	2007	Ehitiste üldehitustööd
48	OSILJA SHIPPING OÜ		Luige baas	2005	Veoste ekspedeerimine
49	OVO KIDS BALTIC OÜ		Luige 1	2007	lasteriie maale toomine ning müük
50	PALISAND OÜ		Põllu t. 11-1	1998	Muu ärinõustamine

51	PANAMERAX OVERSEAS OÜ	Kuura 19	2006	Kinnisvara arendus ja müük
52	PETER TRANSPORT OÜ	Määni 7	1998	Transpordi ja laoduse korraldamine. Transpordilooistik
53	SILVEREL OÜ	Tammetalu 2	2007	Mitmesuguste erinevate kaupade vahendamine
54	SMOKE FREE SYSTEMS OÜ	Kuura 19	2005	Soojusvahetite, kliima- ja külmutusseadmete ning (õhu)gaaside filtreerimisseadmete tootmine
55	STENMANT OÜ	Mareti 14	2005	Täiskasvanute täienduskoolitus
56	STERHAM OÜ	Määni 10-2	2003	Muu hulgimüük
57	TAMMEPARGI OÜ	Tamme talu	2006	Kinnisvara arendus ja müük
58	TAMME TALU ETTEVÕTTED	Tamme talu	1996	toiduainete jaemüük, toitlustamine; põllumajandussaaduste tootmine ja realiseerimine; majutusteenused
59	TAMME TALU INVESTEERINGU OÜ	Luige küla	1999	Jaemüük spetsialiseerimata kauplustes, kus on ülekaalus toidukaubad, joogid ja tubakatooted
60	TEAMSTER OÜ	Põllu 11-8	2003	Mujal liigitamata plasttoodete tootmine; Plasttoodete hulgimüük
61	TECHNODEAL OÜ	Järve 1	2006	ehitusremonditööd; investeerimine; jae- ja hulgikaubandus, mitteliitsentseeritav eksport-import; kinnisvaratehingud, kinnisvara arendamine, haldamine ja hooldamine; konsultatsioonid ja koolitustegevus kestvusega kuni kuus kuud; metallist, plastmassist ja puidust toodete tootmine; tegevusluba mitterõuduvad transporditeenused;
62	TEKNEST OÜ	Luige baas	2000	Põllutöömasinate hulgimüük, Masinate ja tööstusseadmete müügi vahendus
63	TUBLID TEOD MTÜ	Määni 1-2	2006	ei ole teada
64	TÖÖKESKKOND OÜ	Ilula 2	2005	Äri- ja juhtimiselane nõustamine
65	VALTEK TKS OÜ	Luige küla	2006	autode värvimine, ehitus- ja remonditööd, seadmete paigaldus ja montaaž, silotornide montaaž ja demontaaž
66	VILJO VÄÄR OÜ	Määni 2	1998	Rahvusvaheline auto-kaubavedu, Riigisisene auto-kaubavedu
67	VILUKS TRADE OÜ	AÜ Meremees 61	2007	Kinnisvaravahendustegevus
68	VISIBEL OÜ	Põllu 11-8	2004	Laeva- ja paadiehitus ja -remont
69	WELLENSIEK OÜ	Kuura 15	2003	Kinnisvara ostu, müügi, rendileandmise ja hindamise vahendamine
70	WELLIFE OÜ	Põllu 22	2004	võrkurustusteenused; ürttuste korraldamine; äri konsultatsioonid; liitsentseerimata koolitustegevus
71	ZORB OÜ	Määni 5	2006	õigusabi ja inkassoteenused ning -konsultatsioonid; liitsentseerimata transporditeenused; ehitustegevus ja remonditööd, ehitusjuhtimine, omanikujärelevalve, projekteerimine; tehingud kinnisvaraga, kinnisvara arendus, haldamine, hooldus, vahendus ja renditeenused; tööstuskaupade jae- ja hulgikaubandus, import-eksport, vahendustegevus

* Andmed põhinevad www.connectus.ee, www.krediidiinfo.ee, Äriregistri avalikule infole

LISA 5. Rakenduslik SWOT (Luige tugevuste, nõrkuste, võimaluste ja ohtude abil arengusuundade kavandamine).

	<p>Tugevused (S):</p> <ul style="list-style-type: none"> -linnalähedane asukoht– Tallinna kesklinna ~12km; - keskkond (metsane ja looduslikult kaunis piirkond); ligipääs metsale ja rabale ehk looduslik puhkeala; -turvalisus võrreldes Tallinnaga; -ühistranspordi olemasolu ja lähedus; -vaikne ja rahulik elukeskkond (puudub tööstusest tingitud müra, saaste), puhas õhk ja suhteline vaikus; -soodne elanikkonna koosseis- keskmiselt noorem elanikkond; -säilinud on eramajapidamisel põhinev elukeskkond, ei ole tekkinud suurt korrusmajade ala; -pikka aega koos oldud, ei ole uusasundus põllu peal; teatav "oma küla tunne"- mingil määral teatakse naabreid ja eksisteerib mingi võrgustik; -piirkonna arenguvõimelisus; -Luige kui "märk"- iga-aastased laadad; -hea ja suhteliseltummikuvaba ühendus linnaga (auto olemasolul); -tugev külaliikumine; -suuruselt teine asula vallas- suur huvitühm; -säilinud paar-kolm väikest roheala tiheasustuse sees, mis valla üldplaneeringu järgi ka haljasalaks jäävad; -täisehitamata eramaade olemasolu; -renoveeritud korvpalliväljak ja osaliselt valminud mänguväljak keskuses; -kohalik eraõiguslik väikelaste päevahoid. 	<p>Nõrkused (W):</p> <ul style="list-style-type: none"> -küllasine- küla läbib maantee, b) vallasine- küla jääb vallasest füüsilises ja vaimses plaanis "kaugeks"; puudub asulale iseloomulik tuumala; hajutatud; -vee kvaliteet, puudub <u>kaasaegne</u> veevõrk ja kanalisatsioon; -kergteede puudumine- ohtlik liiklus (eriti jalakäijatele ja ratturitele); -ohtlik liiklus ilma sebrade, liikluspõranguteta; -tänavavalgustuse puudulikkus (sh inimestel ohtlik valgustamata maanteeäärtes kõndida); -tiheda liiklusega seotud müra, saaste; -(sise)teede kehv olukord; -lapsehoiu koha puudumine; lasteaedade ja muude teenuste (sh kauplus) puudumine; -külakeskuse puudumine (kauplus, pangaautomaat, vaba aja veetmise võimalus jmt); -avaliku ruumi puudus; ebaefektiivne kasutus; ühistegevuse võimaluse puudumine; munitsipaalmaa puudumine; planeering, pole külakeskust, ega muud ühistegevuse vabaaja veetmise võimalust; -vabaja ja sportimisvõimaluste puudumine, sh osad elanikud ei pääse isegi metsale ligi (tarade jms tõttu); -ühistranspordi halb kvaliteet (bussid jäävad käigust ära, graafik ei vasta ootustele); -enamik Luige elanikke ei tunne huvi oma elukeskkonna parandamise suhtes- üleüldine passiivsus; -kuulumine väikese ja nõrga omavalitsuse koosseisu; -magala staatus; -elanike kooskõlmisharjumuse ja traditsioonide puudumine; -paljud elanikud ei ole valda registreeritud; -suure osa elanike madal keskkonnateadlikkus/
--	--	---

		keskkonnasõbralikkus ja sellega seotud metsaaluste reostatus.
<p><u>Võimalused (O):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -EL rahastusprogrammid; erinevad fondid (KOP, KIK; PRIA jms); euroraha vee ja teede jaoks; -vallavalitsuse suurem panustamine Luigele; -naabervaldade, Tallinna, naaberkülade, teiste selfside (n: Kangru), ühingu te koostöösoov/-valmidus; -erinevad pakutavad koolitused (tegutsemis-)teadlikkuse tõstmiseks; -otsene kasu laiemates projektides kaasalõõmistes, (nt. teeme ära prügikoristus); -asulat läbiv liiklus kaubanduse arendamise alusena (kuhu võimalus ka ühistruumiks); -loodushuvilised ning Tallinna lähedus soodsaks eeltingimuseks loodusturismile; -looduskeskkond annab võimaluse välja arendada mingi reaktatsiooniala-tähistatud matkarada; -Saku valla plaan Männiku karjääri rekultiveerimiseks ujumis- ja puhkealana tulevikus; -KOV valimised; -vee-kanalisatsioon tsentraliseerimise europrojekti tulemusel tekib võimalus Luige keskusse ka mingil määral munitsipaalmaa tekkimiseks. 	<p><u>Tugevutele toetudes ja võimalusi kasutades tegevused:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -elanike teadlikkuse tõstmine riigimetsa kui rekreatsiooniala kohta; -RMK ja Kaitseministeeriumiga koostöö alustamine ja edendamine riigimetsa ja rabaala osas; -mänguväljaku lõplik välja arendamine KOV ja selfsi koostöös; -mänguväljaku heakorrastamine vabatahtliku tööna, kaasates võimalusel vahendeid fondist/ vallalt; -kergiiklustee rajamine KOV poolt kaasates võimalusel fondide rahastust; -Kangru küla selfsiga lasteaia, spordirajatiste teemal koostöö edendamine; -AÜ-de, KOV ja selfsi koostöös haljasalade visiooni ja finantseerimisvõimaluste leidmine ja maaküsimuse lahendamine; -selfsi poolt erinevate rahastustaotluste koostamine küla hüvanguks; -Luigelt volikogusse pürgija(te) toetamine, kes seisaks piirkonna kui suuruselt valla teise asula huvide eest; -seismine selle säilimise ja arendamise eest, mis on Luige tugevuseks ja mille tõttu elanikud siia on kolinud/siin elada eelistavad (looduslikkus, rohelus, suurte korrusmajade puudumine, rahulik elukeskkond, turvalisus). 	<p><u>Võimalusi kasutades, et nõrkusi ületada tegevused:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -riiklikul tasandil EL vahenditest vee- ja kanalisatsioonitrasside rajamine Luigele; -KOV poolt erainvestoritega suhtlemine kaubanduskeskuse rajamiseks (sinna juurde ühistruumi ehk kooskõlmiskoha tekkeks); -elanike teadlikkuse tõstmine olemasolevate tervisespordi võimaluste kohta ja spordiürituste korraldamine; -Viljandi mnt valgustuse rajamine KOV poolt (vähemalt bussipeatustesse); -riigi reservmaa tükkide munitsipaalomandisse taotlemine KOV poolt; -liiklusohutuse parandamine kergliiklustee rajamise, liikluskorralduse (näit: kiiruspiirang), Viljandi mnt valgustuse rajamise, sisetee ühendamise vms abil; -Luige küla huvide kaitsmine vallavolikogus esindatuse kaudu; -ühisürituste korraldamine ja selleks vahendite kaasamine; -elanike keskkonnateadlikkuse tõstmine ja vabatahtlike kaasamisega metsaaluste korrastamine, selleks rahastuse taotlemine fondidest (n: KIK-st).

<p>Ohud (T):</p> <ul style="list-style-type: none"> -suurenev autostumine süvendab liiklusprobleeme; liiklusummikud, mis võivad hakata halvama küla normaalsel toimimist, sellest tekkiv saaste ja müra; -valgustustumise tulemused lähevad veel hullemaks, st ummikud peateedel, endiselt infrastruktuuri olematus ja kõik muu, mis jätkub seoses sõnadega valgustustumine ja pendelliikumine; -kavandatav uus maantee (mõju (elu)keskkonnale)- uue maantee rajamine võib mõjutada elukeskkonda soovimatus suunas; -metsatulekahjud küla lähedal; -jätkatakse Kiili asula kesket poliitikat ja Luike jääb endiselt „vaeslapse ossa“; -vallasise kahepoolse kommunikatsiooni puudulikkus; -Kiili ühinemine mõne naabervallaga; -läbimõeldamatu ehitustegevus (st ehitustegevuse reguleerimatus tõttu); -ühinemisel Tallinna Veega (tulevikus) kallineb vesi ja kanal kontrollimatult ja Luike elanikel puudub praktiline võimalus sel teemal kaasa rääkida. 	<p>Tugevustele toetudes, et ohtusid vältida:</p> <ul style="list-style-type: none"> -seltsi kaasabil KOV tähelepanu suurem suunamine Luike külale kui valla teisele asulale (n: arengukava koostamine ja kinnitamine volikogus jms jooksvad tegemised); -ühistranspordi kättesaadavus on heaks eelduseks autostumise ohjamiseks; -RMK, Kaitseministeeriumiga koostöös oodatud ja soovitusliku inimekäitumise välja selgitamine riigimetsa ja rabaalal ning sellest elanike teavitamine; -seltsi poolt keskkonnateadlikkuse tõstmise eesmärgil projektide läbiviimine erinevate fondide finantside kaasamise abil (n. KIK jms); -uue maanteeprojektiga (sh keskkonnamõjude hindamisega) kursis olemine ja vajadusel ettepanekute ning koostöö tegemine. 	<p>Nõrkusi ületades, et ohtusid vältida:</p> <ul style="list-style-type: none"> -ühistranspordi kvaliteedi parandamine KOV ja vedaja koostöös aitab mõningal määral ohjata autostumist kohalikul tasandil; -elanike keskkonnateadlikkuse tõstmine aitab leevendada surve suurenemist looduskeskkonnale ja vähendada metsaaluste reostamist ning loodetavasti ka metsatulekahjude sagedust; -elanike kooskõimisharjumuste loomine ning kohalike esmasandi teenuste tagamine aitab vähendada magala staatust; -valda registreerumise suurendamine võimaldab Luike arendamiseks enam vahendeid kaasata ning ka KOV fookust paremini suunata.
---	--	--

LISA 6. Luige avaliku ruumi planeerimise kaart

